

BİRLEŞİK DEVLETLER HUKUK SİSTEMİ:

Kısa Bir Tanıtım

Federal Adliye Merkezi

Geçmişi:

Birleşik Devletler Anayasası Federal bir hükümet sistemi kurar. Anayasa, Federal (Milli) hükümete özel bazı güçler verir. Federal Hükümete verilmeyen bütün güçler eyaletlerde kalır. Elli eyaletin her birinin kendi eyalet anayasası, hükümet yapısı, kanunları ve adliyesi vardır.

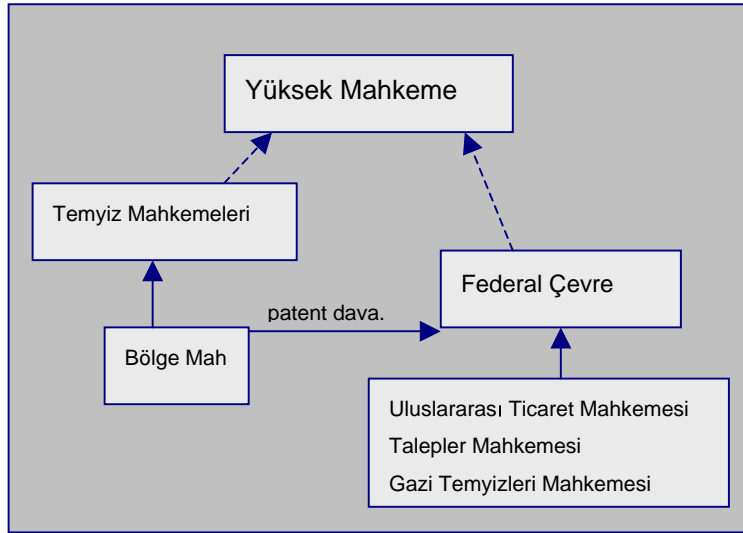
Birleşik Devletler Anayasası federal hükümetin adli kanadını belirler ve federal mahkemelerin yetkilerini açıklar. Federal mahkemelerin sadece belirli dava tipleri için özel yetkileri vardır. Mesela federal kanunları ilgilendiren davalar, eyaletler arası anlaşmazlıklar, yabancı hükümetleri içeren anlaşmazlıklar. Başka bazı alanlarda federal mahkemeler eyalet mahkemeleriyle yetkiyi paylaşırlar. Mesela ayrı eyaletlerde yaşayan gruplar için hem federal hem de eyalet mahkemelerinin karar yetkisi varken eyalet mahkemeleri bu tür davaların büyük çoğunluğunda tek başlarına yetki sahibidirler.

Taraflar, suç davalarının hepsinde, sivil davaların da büyük çoğunluğunda jüri önünde mahkeme olma hakkına sahiptirler. Jüri genellikle oniki vatandaştan oluşan bir gruptur, delilleri dinler ve yargıcın kendilerine anlattığı kanunu uygulayarak davanın gidişatı sırasında görüp duyduklarını bir araya getirip karar verirler. Mamafih, Birleşik Devletlerdeki kanuni anlaşmazlıkların çoğu, dava jüri safhasına erişmeden hallolur. Ya kanuni önerge ya da anlaşma ile çözülür, mahkeme ile değil.

Federal Mahkeme sisteminin yapısı

Birleşik Devletler anayasası Yüksek Mahkemeyi (Supreme Court) kurar ve Kongreye alt kademe federal mahkemeleri kurması için yetki verir. Kongre Yüksek mahkemenin altında iki kademe olarak federal mahkemeleri yaratmıştır.: Birleşik Devletler bölge mahkemeleri ve Birleşik Devletler Temyiz Mahkemeleri Çevresi.

Birleşik Devletler Bölge Mahkemeleri federal sistemde ilk temas mahkemeleridir. Ülke çapında 94 adet bu türlü bölge mahkemesi vardır. Her eyalette en az bir tane bulunur. Bölge yargıçları tek başlarına oturarak davaları dinlerler. Bölge yargıçlarına ek olarak İflas yargıçları (ki sadece iflas davalarını dinlerler) ve Sulh Yargıçları (bunlar bölge

yargıçları nezaretinde birçok değişik adli görev yaparlar) beraberce bölge mahkemesi çatısı altındadırlar. Bir sonraki seviyede Birleşik Devletler Temyiz mahkemeleri çevresi bulunur. Bu bölgesel orta seviye temyiz mahkemelerinden ülkenin değişik yerlerinde 12 adet vardır. Üç yargıçlık heyetler bölge

mahkemelerinden gelen temyiz isteklerini dinlerler. Bir davaya taraf olan kişi sırf hakkı olduğu için bile temyize başvurabilir (Sadece hükümetin, jürinin suçsuz bulunduğu bir suç davasında temyiz hakkı yoktur). Bu bölgesel çevre mahkemeleri federal idari acentelerin kararlarına yapılan temyizleri de dinlerler. Bölgesel olmayan tek çevre mahkemesi (Federal Mahkeme), özel davalara ait temyizleri dinler örneğin patent kanunları ve federal hükümet aleyhine yapılan talepler gibi.

Federal Mahkeme sisteminin en üstünde birleşik devletler yüksek mahkemesi bulunur. Dokuz yargıçtan müteşekkildir, davaları dinlemek için beraberce otururlar, eğer dava birleşik devletler anayasası veya federal kanunu içeriyorsa yüksek mahkeme isterse, federal çevre temyiz mahkemeleri ya da en yüksek eyalet mahkemelerinin temyizlerini dinleyebilir.

Eyalet Mahkemeleri Sisteminin Yapısı

Eyalet mahkeme sistemi yapısı eyaletten eyalete farklılık gösterir. Her eyaletin mahkeme sisteminin kendine has özellikleri vardır; ama, bazı genellemeler yapılabilir. Birçok eyalette sınırlı yetkili olan, tek bir yargıcın oturduğu ve küçük sivil ve suç davalarını dinlediği mahkemeler vardır. Eyaletlerde aynı zamanda geniş yetkili, gene bir tek yargıcın başkanlık ettiği dava mahkemeleri de vardır. Bu dava mahkemelerine genellikle çevre mahkemesi ya da üstün mahkeme adı verilir, bunlar büyük sivil ve suç davalarına bakarlar. Bazı eyaletlerin sadece belirli cins davalara bakan ihtisas mahkemeleri vardır. Örneği trafik ya da aile işleri gibi.

Bütün eyaletlerin bir en yüksek mahkemesi vardır, buna genellikle Eyalet Yüksek Mahkemesi adı verilir, temyiz mahkemesi görevi yapar. Birçok eyalette ayrıca bir de ara temyiz mahkemesi bulunur, buna Temyizler Mahkemesi denir ve jürili dava mahkemelerinden gelen temyizleri inceler. Genelde bir dava tarafının sadece bir temyiz hakkı vardır.

Mahkemelerin İdaresi

Federal ve eyalet hükümetlerinin yargı bölümleri yasama ve yürütme bölümlerinden ayrıdır. Adli bağımsızlığı güvence altına alabilmek için, mahkemelerin idaresini federal ve eyalet hükümetlerinin yargı bölümleri kontrol eder. Mahkeme idaresi şunları içerir: Mahkeme bütçelerinin idaresi, jürili mahkeme ve temyiz prosedürleri için kural tavsiye etme, adli disiplin olaylarını gözden geçirme, hakimlere devam eden eğitim verme ve mahkemelerin performanslarını inceleme.

Federal Adliyede, Birleşik Devletler Adli konferansının mahkemeler açısından genel idari sorumluluğu vardır, 27 üyeden oluşur, (Birleşik Devletler baş yargıcı ve Amerikanın tüm coğrafi bölgelerini temsil eden 26 yargıç) ayrıca, hükümetin yargı bölümünün çalışması ile ilgili politikaları belirlemekte tek yetkilidir. Adli konferans, federal hakimlerden (ve bazen eyalet mahkemesi hakimleri ve avukatlardan) oluşan çok sayıda komiteden yardım görür. Bunlar federal mahkeme sisteminin değişik taraflarını inceler ve

tavsiyelerde bulunurlar. Adli konferansın önemli bir sorumluluğu da, bütün federal mahkemelerde kullanılan prosedürlerde değişiklik tavsiyelerinde bulunmasıdır.

Kongre yargı bölümü içinde üç adet idari acente yaratmıştır. Birleşik Devletler Mahkemeleri İdari Ofisi; mahkemelerin bordro, malzeme ve ihtiyaçların temini gibi günlük çalışmasını idare eder. Federal adli merkez yargıçlar ve mahkeme personeli için eğitim ve öğretim programları yürütür ve mahkeme operasyonları ve idaresi konusunda araştırma yapar. Birleşik devletler hüküm verme komisyonu, federal yargıçlara, suça ceza verirken takip edecekleri ana hatları belirleyen tavsiyeler hazırlar.

Eyalet mahkeme sistemlerinin çoğunda eyaletin yüksek mahkemesi, mahkeme sisteminin genel idare yetkisine sahiptir. Buna bir idare ofisi yardımcı olur. Eyalet yüksek mahkemesinin baş yargıcı genel olarak eyalet mahkemesi idare ofisinin yöneticisini tayin eder.

Yargıçlar

Birleşik Devletler Yüksek Mahkemesinin ve çevre ve bölge mahkemelerinin yargıçları Birleşik Devletler başkanı tarafından atanırlar fakat Birleşik Devletler senatosunun çoğunluk oyuyla kabul edilmeleri gereklidir. Bu hakim ve yargıçlar “iyi davranışları devamınca” hizmet ederler, ki, bu da ömür boyu demektir. Başkanlar genellikle yargıç aday olacak kişileri kendi politik partilerinin üyeleri arasından seçerler. Seçilen kişiler genellikle tanınmış avukatlar, hukuk profesörleri, alt federal mahkeme veya eyalet yargıçlarıdır. Bu yargıçlar bir defa atandıktan sonra artık maaşları azaltılamaz. Federal yargıçlar işbaşından ancak impeachment denilen bir işten el çektirme prosesinden sonra görevden uzaklaştırılabilirler bunu yapmak için temsilciler meclisi suçlamaları yapar ve senato mahkeme eder. Tüm birleşik devletler tarihi boyunca, sadece birkeç yargıç işten el çektirilmiştir ve bunların da çok ciddi yanlış davranışlar yaptıkları tesbit edilmiştir. Bu korumalar federal yargıçların politik ya da dış tesirler ve baskılardan etkilenmeden bağımsız yargı yapmalarına sebep olur.

Eyalet yargıcı seçim metodları eyaletten eyalete değişir hatta bazen mahkemenin cinsine bağlı olarak eyalet içinde bile farklılık gösterebilir. En çok rastlanan seçim sistemi komisyon tarafından aday gösterilip, halk oyuyla seçilmektir. Komisyon aday gösterme sisteminde, yargıçlar vali (eyaletin baş idarecisi) tarafından, avukatlar, milletvekilleri,

normal vatandaşlar hatta bazen yargıçlardan kurulu bağımsız bir komisyon tarafından hazırlanmış adaylar listesi içinden tayin edilirler. Birçok eyalette yargıçlar halk oyuyla seçilirler. Bu seçimler partizan olabilir veya olmayabilir. Adli tayin veya seçim için aday olan kimselerde belirli özelliklerin bulunması gerekir. Bu özellikler, mesela belirli bir süre aktif olarak avukatlık yapmış olmak gibidir. Çok az istisnalar haricinde, eyalet yargıçları belirlenmiş fakat yenilenebilir devreler içinde hizmet verirler. Her eyaletin adli davranış, disiplin ve işten el çektirme ile ilgili kendi prosedürleri vardır.

Federal ve eyalet sistemlerinin her ikisinde de, adli adaylar hemen hemen her zaman çok sene tecrübesi olan avukatlardır. Yargıçlar için belirli bir eğitim veya öğretim kursu ve imtihan yoktur. Bazı eyaletler yargıçların, kanunda meydana gelen değişimleri takip etmeleri için devam eden öğretim programına katılmalarını şart koşarlar. Hem federal hem de eyalet mahkeme sistemleri yargıçlar için başlangıç ve devam eden eğitim programları sunarlar.

Savcılar

Federal sistemin savcıları Birleşik Devletler Adalet Bakanlığına ve dolayısıyla hükümetin yürütme bölümüne bağlıdır. Birleşik Devletler Baş Savcısı, ki, Adalet Bakanlığının başıdır, başkan tarafından atanır ve senato kabul ederse görevi alır. Federal mahkeme bölgelerindeki baş savcılar, Birleşik Devletler Savcısı olarak adlandırılırlar ve onlar da başkan tarafından senatonun onayı ile atanırlar. Adalet bakanlığının bünyesinde Federal Araştırma Bürosu (FBI) bulunur ve birleşik devletlere karşı işlenen suçları tahkik eder.

Her eyaletin yürütme bölümünde ayrıca baş savcısı vardır ve bu çoğunlukla eyalet halkının seçtiği bir kişidir. Ayrıca eyaletin değişik bölgelerinde başka savcılar da vardır, bunlara eyalet savcıları veya bölge savcıları denir. Bu savcılar da genellikle seçilmişlerdir.

Lawyers

Birleşik devletler yasal sistemi düşmanlık metodunu kullanır. Avukatlar bu proses için elzemdir. Avukatlar müşterilerinin delillerini ve kanuni iddialarını mahkemeye sunma göreviyle sorumludurlar. Avukatların sunumları doğrultusunda, bir mahkeme yargıcı ya da

jüri, gerçekleri belirler ve kanunu uygulayarak hüküm verilmeden önce bir karara (suçlu veya suçsuz) varır.

Amerikan mahkemelerinde kişiler kendilerini temsil etmekte serbesttirler, fakat vak'aları tesirli olarak sunabilmek için çoğunlukla avukatlar şarttır. Avukat tutacak parası olmayan bir kişi genellikle yerel Kanuni Yardım Derneğinden avukat bulmaya çalışabilir. Bir suçla suçlanan ve avukat tutacak durumu olmayan kişiler mahkemenin tayin edeceği bir avukat ya da federal veya eyaletin Umumu Müdafaa Ofisi tarafından verilen avukatla temsil edilirler.

Amerikan avukatlarına, içinde kanuni görev yaptıkları eyalet lisans verir. Avukatlara lisans veren milli bir kuruluş yoktur. Birçok eyalet lisans için müracaat edenlerin, tanınmış bir hukuk okulundan bir hukuk diploması sahibi (Juris Doctor) olmasını şart koşar. Amerikan hukuk diploması bir lisans üstü derecedir ve üç senelik bir öğretim sonucu verilir. (Normalde kişiler dört yıllık kolej veya üniversiteyi bitirdikten sonra hukuk mektebine giderler). Ayrıca, eyaletler çoğunlukla avukatlık yapmak için başvuran müracaatçıların yazılı bir baro sınavından geçmelerini ve belirli bazı karakter özelliklerine sahip olmalarını şart koşar. Bazı eyaletler başka bir eyalet barosuna kayıtlı avukatları otomatik olarak kendi barolarına kabul ederler. Bütün eyaletler eyalet dışından gelen avukatların belirli bir dava için belirli bazı koşullar altında görev yapmasına izin verirler. Avukatlar istedikleri cins davaya bakabilirler. Çeşitli kanuni uygulamalar arasında resmi bir ayırım olmamasına rağmen gayri resmi olarak ihtisaslaşma ciddi olarak mevcuttur.